

Publikacja współfinansowana ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

**Rozwijanie, uzupełnianie i aktualizacja informacji o zawodach oraz jej upowszechnianie
za pomocą nowoczesnych narzędzi komunikacji – INFODORADCA+**

INFORMACJA O ZAWODZIE

Mechanik samochodów ciężarowych (723104)

Mechanicy pojazdów samochodowych

Rozwijanie, uzupełnianie i aktualizacja informacji o zawodach oraz jej rozpowszechnianie za pomocą nowoczesnych narzędzi komunikacji – INFODORADCA+

Projekt jest współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

INFORMACJA O ZAWODZIE

Mechanik samochodów ciężarowych (723104)

Mechanicy pojazdów samochodowych

Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej, Departament Rynku Pracy

Publikacja opracowana w ramach projektu **Rozwijanie, uzupełnianie i aktualizacja informacji o zawodach oraz jej upowszechnianie za pomocą nowoczesnych narzędzi komunikacji – INFODORADCA+**

Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój, Oś priorytetowa II Efektywne polityki publiczne dla rynku pracy, gospodarki i edukacji, Działanie 2.4 Modernizacja publicznych i niepublicznych służb zatrudnienia oraz lepsze dostosowanie ich do potrzeb rynku pracy

PROJEKT NR: POWR.02.04.00-00-0060/16-00

Partnerzy projektu INFODORADCA+:

- DORADCA Consultants Ltd Sp. z o.o., Gdynia
- Instytut Technologii Eksploatacji – Państwowy Instytut Badawczy, Radom
- Instytut Pracy i Spraw Socjalnych, Warszawa
- Centralny Instytut Ochrony Pracy – Państwowy Instytut Badawczy, Warszawa
- PBS Sp. z o.o., Sopot

INFORMACJA O ZAWODZIE

Mechanik samochodów ciężarowych (723104)

© Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej, Departament Rynku Pracy, Warszawa 2018

Kopiowanie i rozpowszechnianie w całości lub w części dozwolone wyłącznie za podaniem źródła.

ISBN 978-83-7789-495-8 [718]

Publikacja bezpłatna

Zdjęcie na okładce wykonane przez zespół ekspercki.

SPIS TREŚCI

1. DANE IDENTYFIKACYJNE ZAWODU	3
1.1. Nazwa i kod zawodu (wg Klasyfikacji zawodów i specjalności).....	3
1.2. Nazwy zwyczajowe zawodu.....	3
1.3. Usytuowanie zawodu w klasyfikacjach: ISCO, PKD	3
1.4. Notka metodologiczna, autorzy i eksperci opiniujący.....	3
2. OPIS ZAWODU.....	4
2.1. Synteza zawodu.....	4
2.2. Opis pracy i sposobu jej wykonywania.....	4
2.3. Środowisko pracy (warunki pracy, maszyny i narzędzia pracy, zagrożenia, organizacja pracy).....	5
2.4. Wymagania psychofizyczne i zdrowotne.....	7
2.5. Wykształcenie, tytuły zawodowe, kwalifikacje i uprawnienia niezbędne/preferowane do podjęcia pracy w zawodzie	8
2.6. Możliwości rozwoju zawodowego, awansu i potwierdzania kompetencji	9
2.7. Zawody pokrewne	10
3. ZADANIA ZAWODOWE I WYMAGANE KOMPETENCJE	10
3.1. Zadania zawodowe	10
3.2. Kompetencja zawodowa Kz1: Organizowanie działalności warsztatu mechanicznego	10
3.3. Kompetencja zawodowa Kz2: Wykrywanie usterek i naprawianie samochodów ciężarowych	11
3.4. Kompetencja zawodowa Kz3: Przeprowadzanie przeglądów oraz konserwacji samochodów ciężarowych	13
3.5. Kompetencje społeczne.....	14
3.6. Profil kompetencji kluczowych dla zawodu.....	15
3.7. Powiązanie kompetencji zawodowych z opisami poziomów Polskiej Ramy Kwalifikacji oraz Sektorowej Ramy Kwalifikacji.....	15
4. ODNIESIENIE DO SYTUACJI ZAWODU NA RYNKU PRACY I MOŻLIWOŚCI DOSKONALENIA ZAWODOWEGO.....	16
4.1. Możliwości podjęcia pracy w zawodzie	16
4.2. Instytucje oferujące kształcenie, szkolenie i/lub potwierdzanie kompetencji w ramach zawodu	17
4.3. Zarobki osób wykonujących dany zawód/daną grupę zawodów	19
4.4. Możliwości zatrudnienia osób niepełnosprawnych w zawodzie.....	19
5. ODNIESIENIE DO EUROPEJSKIEJ KLASYFIKACJI UMIEJĘTNOŚCI/KOMPETENCJI, KWALIFIKACJI I ZAWODÓW (ESCO)	20
6. ŹRÓDŁA DODATKOWYCH INFORMACJI O ZAWODZIE	20
7. SŁOWNIK POJĘĆ	23
7.1. Definicje powiązane z opisem informacji o zawodzie (zawodoznawcze)	23
7.2. Definicje związane z wykonywaniem zawodu (branżowe)	25

1. DANE IDENTYFIKACYJNE ZAWODU

1.1. Nazwa i kod zawodu (wg Klasyfikacji zawodów i specjalności)

Mechanik samochodów ciężarowych 723104

1.2. Nazwy zwyczajowe zawodu

- Mechanik pojazdów.
- Mechanik pojazdów ciężarowych.
- Mechanik samochodów.

1.3. Usytuowanie zawodu w klasyfikacjach: ISCO, PKD

W Międzynarodowym Standardzie Klasyfikacji Zawodów ISCO-08 odpowiada grupie:

- 7231 Motor vehicle mechanics and repairers.

Według Polskiej Klasyfikacji Działalności (PKD 2007):

- Sekcja G – Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle.

1.4. Notka metodologiczna, autorzy i eksperci opiniujący

Notka metodologiczna

Opis informacji o zawodzie opracowano na podstawie:

- analizy źródeł (akty prawne, klasyfikacje krajowe, międzynarodowe) oraz źródeł internetowych,
- analizy opisu zawodu zamieszczonego w wyszukiwarce opisów zawodów na Portalu Publicznych Służb Zatrudnienia,
- badań ankietowych prowadzonych w projekcie INFODORADCA+ w marcu 2019 r.,
- zebranych opinii od recenzentów, członków panelu ewaluacyjnego oraz zespołu ds. walidacji i jakości informacji o zawodach.

Autorzy i eksperci opiniujący

Zespół Ekspertki:

- Wojciech Gostomski – Doradca Consultants Ltd. sp. z o.o., Gdynia.
- Marcin Kowalik – Centrum Edukacji Zawodowej, Stalowa Wola.
- Jarosław Nawara – Truck Support s.c., Błonie.

Zespół ds. walidacji i jakości informacji o zawodzie:

- Anna Będzińska – Doradca Consultants Ltd. sp. z o.o., Gdynia.
- Joanna Gralak-Merchel – Doradca Consultants Ltd. sp. z o.o., Gdynia.
- Włodzimierz Walkusz – Doradca Consultants Ltd. sp. z o.o., Gdynia.
- Krzysztof Symela – Instytut Technologii Eksploatacji – PIB, Radom.
- Ireneusz Woźniak – Instytut Technologii Eksploatacji – PIB, Radom.

Recenzenci:

- Tadeusz Budzisz – Zespół Szkół Centrum Kształcenia Rolniczego, Stare Lubiejewo.
- Roman Kępiński – Zespół Szkół Rolniczych CKP w Grodkowie, Grodków.

Panel ewaluacyjny – przedstawiciele partnerów społecznych:

- Anna Frankowska – Ogólnopolski Związek Pracodawców Transportu Drogowego, Warszawa.
- Radosław Niemczewski – Centrum Kształcenia Praktycznego, Pleszew.

Data (rok) opracowania opisu informacji o zawodzie: 2019 r.

WAŻNE:

W tekście opisu informacji o zawodzie występują podkreślenia wybranych określeń wraz z indeksem górnym, który wskazuje numer definicji w słowniku branżowym w punkcie 7.2.

2. OPIS ZAWODU

2.1. Synteza zawodu

Mechanik samochodów ciężarowych przeprowadza diagnostykę, obsługę, naprawę i konserwację⁸ wszelkiego rodzaju samochodów ciężarowych¹⁸, ich układów²⁵, podzespołów¹⁵ i zespołów²⁹, zgodnie z dokumentacją techniczną i wymogami producentów oraz dokonuje kontroli ogólnego stanu technicznego pojazdu.

2.2. Opis pracy i sposobu jej wykonywania

Opis pracy

Mechanik samochodów ciężarowych odpowiedzialny jest za obsługę techniczną samochodów ciężarowych. Zajmuje się ich diagnozowaniem oraz naprawianiem usterek. Identyfikuje rodzaj pojazdu, jego układ napędowy, kierowniczy, hamulcowy, zawieszenia, typ silnika, układ zasilania i elektryczny.

Przeprowadza prace konserwacyjne oraz wymianę materiałów, płynów i części eksploatacyjnych. Kontroluje ogólny stan techniczny, określa rodzaj oraz miejsce ewentualnego uszkodzenia, dokonuje weryfikacji uszkodzonych zespołów i podzespołów, wykonuje naprawy, sprawdza prawidłowość działania poszczególnych układów, podzespołów i zespołów oraz samochodu ciężarowego jako całości, przeprowadza rozruch¹⁷ samochodu ciężarowego oraz czynności regulacyjne.

Prace wykonuje, bazując na swojej wiedzy i doświadczeniu oraz w oparciu o dokumentację techniczną producentów, wykorzystując specjalistyczny sprzęt diagnostyczny. Mechanik jest zawodem o charakterze usługowym.

Sposoby wykonywania pracy

W swojej pracy **mechanik samochodów ciężarowych** stosuje odpowiednie procedury oraz metody dotyczące m.in.:

- organizowania stanowiska pracy zgodnie z obowiązującymi wymaganiami ergonomii, przepisami bezpieczeństwa i higieny pracy, ochrony przeciwpożarowej i ochrony środowiska,
- przyjmowania samochodów ciężarowych do obsługi i naprawy,
- wyszukiwania usterek za pomocą specjalistycznego sprzętu,
- demontażu i montażu części, podzespołów i zespołów samochodów ciężarowych oraz ich weryfikacji,
- wykonywania napraw układów, podzespołów i zespołów samochodów ciężarowych,
- doboru i zastosowania odpowiednich części zamiennych oraz materiałów eksploatacyjnych,
- zabezpieczania i segregacji zużytych części oraz materiałów eksploatacyjnych przeznaczonych do utylizacji,
- przeprowadzania rozruchu oraz prób działania po naprawie,

- przeprowadzania konserwacji i zabezpieczeń antykorozyjnych podwozi i nadwozi samochodów ciężarowych,
- sprawdzania poprawności działania wszelkich mechanizmów oraz elektrycznych i elektronicznych urządzeń kontrolnych i pomocniczych,
- kontrolowania jakości wykonanych prac obsługowo-naprawczych podczas jazd próbnych,
- wykonywania rozliczeń kosztów usług w zakresie diagnostyki, obsługi, naprawy i konserwacji samochodów ciężarowych,
- prowadzenia dokumentacji wykonanych napraw,
- pełnienia roli doradczej dla klienta w zakresie prawidłowej eksploatacji samochodów ciężarowych.

Więcej szczegółowych informacji znajduje się w sekcjach: 3.1. Zadania zawodowe oraz 3.2, 3.3 i 3.4. Kompetencje zawodowe.

2.3. Środowisko pracy (warunki pracy, maszyny i narzędzia pracy, zagrożenia, organizacja pracy)

Warunki pracy

Praca **mechanika samochodów ciężarowych** może być wykonywana w warsztatach obsługowo-naprawczych, halach produkcyjnych, garażach, innych pomieszczeniach przystosowanych do obsługi i naprawy samochodów ciężarowych, wyposażonych np. w kanał naprawczy⁶ oraz na wolnym powietrzu. Praca wykonywana jest najczęściej w pozycji stojącej, bardzo rzadko w pozycji leżącej, jeśli naprawa samochodu ciężarowego lub środowisko pracy tego wymaga. Oświetlenie w miejscu pracy powinno posiadać parametry pozwalające na dobrą widoczność w całej hali naprawczej, jak i w miejscu, gdzie naprawiane są określone zespoły.

Mechanik samochodów ciężarowych pracuje najczęściej w warsztacie, czyli swoim miejscu pracy. Czasami w przypadku wystąpienia nagłych uszkodzeń lub awarii może również pracować w terenie (naprawa uszkodzonego lub unieruchomionego samochodu ciężarowego) lub na placu magazynowym.

Więcej informacji znajduje się w sekcji: 4.1. Możliwości podjęcia pracy w zawodzie.

Wykorzystywane maszyny i narzędzia pracy

Mechanik pojazdów ciężarowych w działalności zawodowej wykorzystuje m.in.:

- podnośniki, żurawie, zawiesia²⁸,
- kanał naprawczy z instalacją nawiewną⁴ i wyciągową⁵,
- narzędzia monterskie specjalistyczne i ogólnego przeznaczenia (różnego rodzaju klucze monterskie, klucze dynamometryczne⁷, wkrętaki, wkrętaki giętne²⁶, szczypce),
- narzędzia specjalne (różnego rodzaju ściągacze, blokady, szczypce do pierścieni osadycznych¹⁴),
- narzędzia skrawające (wiertła, gwintowniki³, narzynki¹¹, noże),
- wiertarki, wkrętarki,
- odsysarki i zlewarki oleju,
- sprężarki,
- analizatory spalin¹, dymomierze²,
- testery diagnostyczne²⁴ oraz ich złącza nienormalizowane i złącza standardu OBd II/EOBD¹²,
- komputery i laptopy z odpowiednim oprogramowaniem i osprzętem do przeprowadzania diagnostyki samochodów ciężarowych,
- przyrządy pomiarowe (suwmiarki¹⁹, mikrometry¹⁰, średnicówki²¹, szczelinomierze²⁰, mierniki uniwersalne).

Organizacja pracy

Mechanik samochodów ciężarowych, w zależności od miejsca pracy, wykonywanych zadań i liczby zatrudnionych osób w zakładzie, może swoją pracę wykonywać indywidualnie lub w zespole 2-, 3-osobowym pod nadzorem brygadzysty/mistrza. Osoby w tym zawodzie zazwyczaj pracują w systemie jedno- lub dwuzmianowym w stałych godzinach pracy. Praca w ciągu zmiany trwa 8 godzin.

W zakładach pracy o ruchu ciągłym (np. miejskie zakłady komunikacyjne, fabryki samochodów ciężarowych) wymagana może być praca trójzmianowa. Formą zatrudnienia jest zazwyczaj umowa o pracę.

Podczas wykonywania swojej pracy mechanik samochodów ciężarowych ma styczność z klientem. Zazwyczaj od użytkownika samochodu ciężarowego uzyskuje pierwsze i niezbędne informacje na temat stanu technicznego, ewentualnych usterek i awarii oraz uwagi dotyczące nieprawidłowego działania czy problemów z eksploatacją. Przełożonym mechanika samochodów ciężarowych jest mistrz lub kierownik serwisu (w zależności od miejsca pracy).

Mechanik samochodów ciężarowych ma także kontakt z doradcą serwisowym w celu zakupów części niezbędnych do dokonania naprawy samochodu ciężarowego oraz z podwykonawcami, m.in. firmami specjalizującymi się w regeneracjach podzespołów i zespołów samochodów ciężarowych (np. wałów korbowych, tulei cylindrowych, pomp wtryskowych, przekładni kierowniczych, przekładni hydraulicznych, sprężarek itp.).

Sposób komunikacji mechanika samochodów ciężarowych z poszczególnymi osobami ma najczęściej charakter ustny. W dużych warsztatach informacje na temat stanu samochodu ciężarowego mechanik samochodów ciężarowych otrzymuje czasem w formie pisemnej na protokole zlecenia.

Zagrożenia mające wpływ na bezpieczeństwo pracy człowieka

Mechanik samochodów ciężarowych może być narażony m.in. na:

- urazy spowodowane przewróceniem, poślizgnięciem się na śliskiej nawierzchni (np. rozlany płyn eksploatacyjny), wpadnięciem do kanału naprawczego,
- urazy na skutek skaleczeń, otarć, zakłuć, zgnieceń, przytrzaśnień, uderzeń, porażenia prądem elektrycznym,
- zranienia przez sprzęt wykorzystywany w warsztacie (np. podnośniki), obracające się części pojazdów, a także przez spadające części bądź narzędzia,
- przepukliny albo urazy kręgosłupa związane z koniecznością podnoszenia ciężkich części lub podzespołów albo pracą w wymuszonej pozycji ciała,
- poparzenia poprzez kontakt z mocno nagrzanymi elementami pojazdu (np. układ wydechowy) lub kwasami (np. elektrolit w akumulatorze),
- zaburzenia układu nerwowego wynikające z długotrwałego przebywania w nadmiernym hałasie spowodowanym pracą silnika,
- podrażnienia, zapalenia skóry, zmiany trądzikowe oraz uczuleniowe będące rezultatem kontaktu z preparatami czyszczącymi, substancjami zapobiegającymi zamarzaniu, olejami napędowymi i olejami mineralnymi, benzyną, płynem hamulcowym,
- zatrucia spalinami zawierającymi tlenek węgla, tlenki siarki, tlenki azotu, aldehydy.

Wśród chorób mogących wystąpić w zawodzie mechanik samochodów ciężarowych można wyróżnić:

- choroby układu ruchu związane m.in. z nadmiernym obciążeniem wysiłkiem fizycznym, statycznym obciążeniem układu ruchu, wykonywaniem ruchów monotypowych, nieprawidłowym podnoszeniem dużych ciężarów,
- pylicę płuc spowodowaną pyłami przemysłowymi,
- przewlekłą obturacyjną chorobę płuc spowodowaną pyłami lub gazami drażniącymi, takimi jak: dymy spawalnicze, spaliny silnikowe, pary czynników chemicznych itp.,

- astmę,
- choroby skóry spowodowane czynnikami o działaniu alergizującym lub drażniącym, np. tworzywa sztuczne, żywice, akrylany, oleje itp.

2.4. Wymagania psychofizyczne i zdrowotne

Wymagania psychofizyczne

Dla pracownika wykonującego zawód **mechanik samochodów ciężarowych** ważne są:

w kategorii wymagań fizycznych

- silna budowa ciała,
- ogólna wydolność fizyczna,
- sprawność układu oddechowego,
- sprawność układu kostno-stawowego,
- sprawność układu mięśniowego,
- sprawność narządu wzroku,
- sprawność narządu słuchu,
- sprawność zmysłu węchu;

w kategorii sprawności sensomotorycznych

- ostrość słuchu,
- ostrość wzroku,
- rozróżnianie barw,
- powonienie,
- koordynacja wzrokowo-ruchowa,
- spostrzegawczość,
- zręczność rąk,
- zręczność palców;

w kategorii sprawności i zdolności

- zdolność koncentracji uwagi,
- podzielność uwagi,
- uzdolnienia techniczne,
- szybki refleks i adekwatna reakcja,
- wycucie czasu,
- rozumowanie logiczne,
- zdolność podejmowania szybkich i trafnych decyzji,
- współdziałanie i współpraca w zespole (grupie);

w kategorii cech osobowościowych

- gotowość do współdziałania,
- gotowość do pracy indywidualnej,
- odpowiedzialność za działania zawodowe,
- samodzielność,
- punktualność,
- wytrzymałość na długotrwały wysiłek fizyczny,
- odporność na działanie pod presją czasu,
- dokładność,
- dbałość o jakość pracy,
- gotowość do ustawicznego uczenia się,
- zainteresowania techniczne.

Więcej informacji znajduje się w sekcjach: 3.5. Kompetencje społeczne; 3.6. Profil kompetencji kluczowych dla zawodu.

Wymagania zdrowotne

Do pracy w zawodzie **mechanik samochodów ciężarowych** wymagany jest dobry ogólny stan zdrowia i sprawność fizyczna. Pod względem wydatku energetycznego praca w tym zawodzie należy do średnio ciężkich. Występują w niej również obciążenia umysłowe związane np. z analizowaniem i rozwiązywaniem problemów.

Do przeciwwskazań uniemożliwiających pracę w zawodzie należy zaliczyć:

- daltonizm,
- choroby narządu słuchu uniemożliwiające kontrolę słuchową pracy samochodów ciężarowych oraz ich zespołów,
- skłonność skóry do uczuleń,
- przewlekłe schorzenia układu oddechowego,
- zaburzenia równowagi i świadomości,
- zaburzenia psychiczne,
- epilepsję i inne stany chorobowe przebiegające z utratą przytomności,
- wady serca uniemożliwiające wykonywanie ciężkich prac fizycznych.

WAŻNE:

O stanie zdrowia i ewentualnych przeciwwskazaniach do wykonywania zawodu orzeka lekarz medycyny pracy.

Więcej informacji znajduje się w sekcji: 4.4. Możliwości zatrudnienia osób niepełnosprawnych w zawodzie.

2.5. Wykształcenie, tytuły zawodowe, kwalifikacje i uprawnienia niezbędne/preferowane do podjęcia pracy w zawodzie

Wykształcenie niezbędne do podjęcia pracy w zawodzie

Przepisy nie określają minimalnego wykształcenia dla zawodu **mechanik samochodów ciężarowych**. Preferowane jest posiadanie dyplomu potwierdzającego nabycie kwalifikacji zawodowych w zawodzie pokrewnym, np.:

- kierowca mechanik, mechanik pojazdów samochodowych, elektromechanik pojazdów samochodowych, uzyskanie którego wymaga ukończenia branżowej szkoły I stopnia (dawniej zasadniczej szkoły zawodowej),
- technik pojazdów samochodowych, uzyskanie którego wymaga ukończenia technikum lub branżowej szkoły II stopnia (od 1 września 2020 r.),
- mechanik pojazdów samochodowych, potwierdzonym tytułami czeladnika lub mistrza uzyskanymi podczas rzemieślniczego przygotowania zawodowego.

Tytuły zawodowe, kwalifikacje i uprawnienia niezbędne/preferowane do podjęcia pracy w zawodzie

Przy zatrudnianiu w zawodzie **mechanik samochodów ciężarowych** pracodawcy preferują osoby posiadające świadectwo potwierdzające kwalifikacje:

- AU.04 Eksploatacja środków transportu drogowego,
- MG.12 Obsługa, diagnozowanie oraz naprawa elektrycznych i elektronicznych układów pojazdów samochodowych,
- MG.18 Diagnozowanie i naprawa podzespołów i zespołów pojazdów samochodowych,
- MG.43 Organizacja i prowadzenie procesu obsługi pojazdów samochodowych.

Dodatkowym atutem przy zatrudnieniu mechanika samochodów ciężarowych jest posiadanie świadectwa czeladniczego lub dyplomu mistrzowskiego w zawodzie pokrewnym mechanik pojazdów samochodowych, nadawanego w ramach rzemieślniczego przygotowania zawodowego, po zdaniu egzaminu organizowanego przez Izby Rzemieślnicze.

Dodatkowymi atutami zatrudnianego mechanika samochodów ciężarowych są m.in.:

- posiadanie prawa jazdy uprawniającego do prowadzenia pojazdów ciężarowych (kategoria C lub C+E),
- ukończenie szkoleń z zakresu obsługi specjalistycznych maszyn, urządzeń, przyrządów i narzędzi wykorzystywanych podczas diagnostyki, obsługi i naprawy samochodów ciężarowych,
- znajomość obsługi komputera i programów diagnostycznych,
- posiadanie certyfikatów i świadectw potwierdzających udział w szkoleniach.

Więcej informacji znajduje się w sekcji: 4.2. Instytucje oferujące kształcenie, szkolenie i/lub potwierdzanie kompetencji w ramach zawodu.

2.6. Możliwości rozwoju zawodowego, awansu i potwierdzania kompetencji

Możliwości rozwoju zawodowego i awansu

Mechanik samochodów ciężarowych:

- na początku ścieżki rozwoju zawodowego zwykle pracuje jako pracownik warsztatów obsługowo-naprawczych specjalizujących się w diagnostyce, obsłudze i naprawie samochodów ciężarowych,
- wykazując się wysoką fachowością i solidnością oraz zdobywając odpowiedni staż pracy w zawodzie (5 – 10 lat), może zostać brygadzystą,
- po uzyskaniu odpowiedniego doświadczenia, może pełnić funkcję doradcy serwisowego w stacjach serwisowych specjalizujących się w diagnostyce, obsłudze i naprawie samochodów ciężarowych,
- może pracować w autoryzowanych stacjach obsługi jako specjalista z zakresu diagnostyki, obsługi i naprawy samochodów ciężarowych,
- może, po ukończeniu branżowej szkoły I stopnia w jednym z zawodów pokrewnych (np. mechanik pojazdów samochodowych), podjąć dalsze kształcenie na kierunkach związanych z mechaniką pojazdową w branżowej szkole II stopnia i po jej ukończeniu oraz zdaniu egzaminu maturalnego ukończyć studia wyższe techniczne na kierunkach mechanicznych lub mechatronicznych (np. mechanika i budowa maszyn, mechatronika),
- może doskonalić umiejętności, uczestnicząc w szkoleniach branżowych, konferencjach, warsztatach tematycznych dotyczących diagnostyki, obsługi i naprawy samochodów ciężarowych,
- może prowadzić własną działalność gospodarczą, świadcząc usługi serwisu i naprawy różnych samochodów ciężarowych.

Możliwości potwierdzania kompetencji

Obecnie (2019 r.) w zawodzie **mechanik samochodów ciężarowych** nie ma możliwości potwierdzania kompetencji zawodowych w edukacji formalnej.

Mechanik samochodów ciężarowych może potwierdzić swoje kompetencje, przystępując przed Okręgową Komisją Egzaminacyjną do egzaminów potwierdzających kwalifikacje:

- AU.04 Eksploatacja środków transportu drogowego,
- MG.12 Obsługa, diagnozowanie oraz naprawa elektrycznych i elektronicznych układów pojazdów samochodowych,
- MG.18 Diagnozowanie i naprawa podzespołów i zespołów pojazdów samochodowych,
- MG.43 Organizacja i prowadzenie procesu obsługi pojazdów samochodowych.

Po zdaniu powyższych egzaminów istnieje możliwość otrzymania suplementu Europass do wydanych świadectw i dyplomów w języku polskim i/lub angielskim, co ma istotne znaczenie w przypadku poszukiwania pracy za granicą.

Istnieje możliwość potwierdzania kompetencji w pokrewnym zawodzie rzemieślniczym (mechanik pojazdów samochodowych) poprzez zdanie egzaminu organizowanego przez Izby Rzemieślnicze. Kompetencje zawodowe w edukacji nieformalnej można potwierdzić, kończąc różnego rodzaju kursy i szkolenia z zakresu diagnostyki, obsługi i naprawy pojazdów samochodowych.

Więcej informacji można uzyskać w Bazie Usług Rozwojowych <https://uslugirozwojowe.parp.gov.pl> oraz Zintegrowanym Rejestrze Kwalifikacji <https://rejestr.kwalifikacje.gov.pl>

2.7. Zawody pokrewne

Osoba zatrudniona w zawodzie **mechanik samochodów ciężarowych** może rozszerzać swoje kompetencje zawodowe w zawodach pokrewnych:

Nazwa zawodu pokrewnego zgodnie z Klasyfikacją zawodów i specjalności	Kod zawodu
Technik pojazdów samochodowych ^S	311513
Mechanik autobusów	723101
Mechanik ciągników	723102
Mechanik pojazdów samochodowych ^S	723103
Mechanik samochodów osobowych	723105
Monter samochodowej instalacji gazowej (LPG)	723106
Mechanik motocyklowy ^S	723107
Elektromechanik pojazdów samochodowych ^S	741203
Kierowca mechanik ^S	832201

3. ZADANIA ZAWODOWE I WYMAGANE KOMPETENCJE

3.1. Zadania zawodowe

Pracownik w zawodzie **mechanik samochodów ciężarowych** wykonuje różnorodne zadania, do których należą w szczególności:

- Z1 Przygotowywanie do pracy stanowiska warsztatowego.
- Z2 Składanie zamówień na nowe części lub materiały.
- Z3 Sporządzanie dokumentacji i rozliczanie kosztów wykonanych prac obsługowo-naprawczych samochodów ciężarowych.
- Z4 Diagnostowanie podzespołów i zespołów samochodów ciężarowych.
- Z5 Wykonywanie prac demontażowych podzespołów i zespołów samochodów ciężarowych.
- Z6 Usuwanie usterek w samochodach ciężarowych.
- Z7 Wykonywanie prac montażowych podzespołów i zespołów samochodów ciężarowych.
- Z8 Kontrolowanie jakości wykonanej naprawy.
- Z9 Przeprowadzanie przeglądów technicznych samochodów ciężarowych.
- Z10 Wykonywanie prac konserwacyjnych elementów samochodów ciężarowych.

3.2. Kompetencja zawodowa Kz1: Organizowanie działalności warsztatu mechanicznego

Kompetencja zawodowa Kz1: Organizowanie działalności warsztatu mechanicznego obejmuje zestaw zadań zawodowych Z1, Z2, Z3, do realizacji których wymagane są odpowiednie zbiory wiedzy i umiejętności.

Z1 Przygotowywanie do pracy stanowiska warsztatowego	
WIEDZA – zna i rozumie:	UMIEJĘTNOŚCI – potrafi:
<ul style="list-style-type: none"> Zasady i przepisy BHP, ochrony przeciwpożarowej, ergonomii, ochrony środowiska obowiązujące na stanowiskach warsztatowych; Rodzaje wyposażenia stanowisk warsztatowych; Zastosowanie narzędzi używanych w warsztacie; Zasady stosowania <u>środków ochrony indywidualnej</u>²² pracownika; Rodzaje <u>środków ochrony zbiorowej</u>²³. 	<ul style="list-style-type: none"> Organizować stanowisko warsztatowe zgodnie z zasadami i przepisami BHP, ochrony przeciwpożarowej, ergonomii, ochrony środowiska; Dobierać wyposażenie stanowiska warsztatowego do zakresu wykonywanej naprawy; Używać narzędzi warsztatowych zgodnie z przeznaczeniem; Stosować środki ochrony indywidualnej i zbiorowej podczas wykonywania pracy.

Z2 Składanie zamówień na nowe części lub materiały	
WIEDZA – zna i rozumie:	UMIEJĘTNOŚCI – potrafi:
<ul style="list-style-type: none"> Katalogi części zamiennych i <u>materiałów konstrukcyjnych</u>⁹; Sposoby doboru <u>zamienników części</u>²⁷ do samochodów ciężarowych; Zasady przygotowania zamówień na części zamienne i materiały konstrukcyjne; Sposoby pozyskiwania części zamiennych w hurtowniach, sklepach stacjonarnych i internetowych; Programy komputerowe służące do sporządzania zamówień. 	<ul style="list-style-type: none"> Korzystać z katalogów części zamiennych i katalogów materiałów konstrukcyjnych; Dobierać zamienniki części do samochodów ciężarowych; Sporządzać zamówienia na części zamienne i materiały konstrukcyjne; Pozyskiwać części zamienne w hurtowniach, sklepach stacjonarnych lub internetowych; Używać oprogramowania komputerowego do sporządzania zamówień.

Z3 Sporządzanie dokumentacji i rozliczanie kosztów wykonanych prac obsługowo-naprawczych samochodów ciężarowych	
WIEDZA – zna i rozumie:	UMIEJĘTNOŚCI – potrafi:
<ul style="list-style-type: none"> Zasady wypełniania dokumentacji przyjęcia samochodu ciężarowego do naprawy; Zasady wypełniania dokumentacji po wykonanej naprawie lub obsłudze (np. przeglądzie technicznym); Sposoby kalkulacji i rozliczania kosztów wykonanych usług; Programy komputerowe do rozliczania usług. 	<ul style="list-style-type: none"> Sporządzać dokumentację przyjęcia samochodu ciężarowego do naprawy; Sporządzać dokumentację wykonanej naprawy lub obsługi samochodu ciężarowego; Kalkulować koszty wykonanych usług; Wykorzystywać programy komputerowe do rozliczania usług.

3.3. Kompetencja zawodowa Kz2: Wykrywanie usterek i naprawianie samochodów ciężarowych

Kompetencja zawodowa Kz2: Wykrywanie usterek i naprawianie samochodów ciężarowych obejmuje zestaw zadań zawodowych Z4, Z5, Z6, Z7, Z8, do realizacji których wymagane są odpowiednie zbiory wiedzy i umiejętności.

Z4 Diagnozowanie podzespołów i zespołów samochodów ciężarowych	
WIEDZA – zna i rozumie:	UMIEJĘTNOŚCI – potrafi:
<ul style="list-style-type: none"> • Metody znajdowania usterek w samochodach ciężarowych; • Zasady <u>oceny wizualnej</u>¹³ samochodów ciężarowych; • Zastosowanie oraz zasady obsługi urządzeń diagnostycznych i przyrządów pomiarowych stosowanych do diagnozowania zespołów i podzespołów samochodów ciężarowych; • Zasady oceny stanu technicznego na podstawie wykonanych pomiarów; • Metody interpretacji wyników pomiarów diagnostycznych. 	<ul style="list-style-type: none"> • Dobierać metody wykrycia usterki w zależności od jej objawów; • Oceniać wizualnie stan techniczny samochodów ciężarowych; • Dobierać i stosować urządzenia diagnostyczne i przyrządy pomiarowe do wykrywania usterek zespołów i podzespołów samochodów ciężarowych; • Oceniać stan techniczny na podstawie wykonanych testów diagnostycznych oraz pomiarów; • Interpretować wyniki pomiarów diagnostycznych.

Z5 Wykonywanie prac demontażowych podzespołów i zespołów samochodów ciężarowych	
WIEDZA – zna i rozumie:	UMIEJĘTNOŚCI – potrafi:
<ul style="list-style-type: none"> • Budowę i zasady działania podzespołów i zespołów samochodów ciężarowych; • Zasady przygotowania do demontażu zespołów i podzespołów samochodów ciężarowych; • Sposoby wykorzystywania przyrządów i urządzeń podczas demontażu podzespołów i zespołów samochodów ciężarowych; • Metody wykonywania demontażu podzespołów i zespołów samochodów ciężarowych; • Zasady korzystania z dokumentacji technicznej dotyczącej demontażu podzespołów i zespołów samochodów ciężarowych; • Zasady bezpieczeństwa i higieny pracy podczas wykonywania demontażu podzespołów i zespołów samochodów ciężarowych. 	<ul style="list-style-type: none"> • Omawiać budowę i zasadę działania podzespołów i zespołów samochodów ciężarowych; • Przygotowywać samochody ciężarowe do wykonania demontażu podzespołów i zespołów; • Dobierać i używać przyrządy i urządzenia służące do wykonania demontażu podzespołów i zespołów samochodów ciężarowych; • Wykonywać demontaż podzespołów i zespołów samochodów ciężarowych z wykorzystaniem dokumentacji technicznej; • Stosować zasady bezpieczeństwa i higieny pracy podczas wykonywania demontażu podzespołów i zespołów samochodów ciężarowych.

Z6 Usuwanie usterek w samochodach ciężarowych	
WIEDZA – zna i rozumie:	UMIEJĘTNOŚCI – potrafi:
<ul style="list-style-type: none"> • Metody wymiany zużytych podzespołów i zespołów samochodów ciężarowych; • Technologię i sposoby naprawy oraz regeneracji części metodami obróbki ręcznej i maszynowej; • Technologię łączenia elementów konstrukcyjnych samochodów ciężarowych; • Zasady odczytywania dokumentacji technicznej dotyczącej naprawy i regeneracji części; • Oprogramowania komputerowe wspomagające usuwanie usterek; • Zasady utylizacji zużytych części; • Zasady bezpieczeństwa i higieny pracy podczas wykonywania wymiany i regeneracji części 	<ul style="list-style-type: none"> • Dobierać i stosować metody wymiany zużytych podzespołów i zespołów samochodów ciężarowych; • Wykonywać naprawę lub regenerację części metodą obróbki ręcznej i maszynowej; • Łączyć poszczególne elementy konstrukcyjne samochodów ciężarowych; • Posługiwać się dokumentacją techniczną podczas wykonywania naprawy lub regeneracji części; • Wykorzystywać oprogramowanie komputerowe przy znajdowaniu usterek; • Utylizować części zgodnie z obowiązującymi

samochodów ciężarowych.	<p>przepisami;</p> <ul style="list-style-type: none"> Wykonywać naprawę lub regenerację części samochodów ciężarowych zgodnie z zasadami bezpieczeństwa i higieny pracy.
-------------------------	---

Z7 Wykonywanie prac montażowych podzespołów i zespołów samochodów ciężarowych

WIEDZA – zna i rozumie:	UMIEJĘTNOŚCI – potrafi:
<ul style="list-style-type: none"> Zasady przygotowywania podzespołów i zespołów samochodów ciężarowych do montażu; Sposoby wykorzystania przyrządów i urządzeń specjalistycznych podczas montażu podzespołów i zespołów samochodów ciężarowych; Metody montażu podzespołów i zespołów samochodów ciężarowych; Zasady odczytywania dokumentacji technicznej dotyczącej montażu podzespołów i zespołów samochodów ciężarowych; Oprogramowanie komputerowe wspomagające montaż podzespołów i zespołów; Zasady bezpieczeństwa i higieny pracy podczas wykonywania montażu podzespołów i zespołów samochodów ciężarowych. 	<ul style="list-style-type: none"> Przygotowywać zespoły i podzespoły samochodów ciężarowych do montażu; Dobierać i używać przyrządy i urządzenia specjalistyczne służące do montażu podzespołów i zespołów samochodów ciężarowych; Wykonywać prace montażowe podzespołów i zespołów samochodów ciężarowych z wykorzystaniem dokumentacji technicznej; Wykorzystywać oprogramowane komputerowe do montażu podzespołów i zespołów samochodów ciężarowych; Stosować zasady bezpieczeństwa i higieny pracy podczas wykonywania montażu podzespołów i zespołów samochodów ciężarowych.

Z8 Kontrolowanie jakości wykonanej naprawy

WIEDZA – zna i rozumie:	UMIEJĘTNOŚCI – potrafi:
<ul style="list-style-type: none"> Zasady przeprowadzania i zakres kontroli jakości zespołów i podzespołów samochodów ciężarowych; Sposoby używania narzędzi i przyrządów stosowanych do kontroli jakości wykonanej naprawy; Procedury, zasady i zakres przeprowadzania kontroli jakości. 	<ul style="list-style-type: none"> Przeprowadzać kontrolę jakości wykonanej naprawy we właściwym zakresie; Dobierać i używać narzędzia i przyrządy do przeprowadzania kontroli jakości wykonanej naprawy; Wykonywać kontrolę jakości zrealizowanej naprawy zgodnie z procedurami.

3.4. Kompetencja zawodowa Kz3: Przeprowadzanie przeglądów technicznych oraz konserwacji samochodów ciężarowych

Kompetencja zawodowa Kz3: Przeprowadzanie przeglądów technicznych oraz konserwacji samochodów ciężarowych obejmuje zestaw zadań zawodowych Z9, Z10, do realizacji których wymagane są odpowiednie zbiory wiedzy i umiejętności.

Z9 Przeprowadzanie przeglądów technicznych samochodów ciężarowych

WIEDZA – zna i rozumie:	UMIEJĘTNOŚCI – potrafi:
<ul style="list-style-type: none"> Zasady przygotowania samochodów ciężarowych do wykonania przeglądów technicznych; Zakres przeglądów technicznych samochodów 	<ul style="list-style-type: none"> Przygotowywać samochody ciężarowe do wykonania przeglądów technicznych; Stosować właściwy zakres czynności przeglądów technicznych samochodów ciężarowych;

<p>ciężarowych;</p> <ul style="list-style-type: none"> • Rodzaje płynów eksploatacyjnych stosowanych w samochodach ciężarowych; • Rodzaje materiałów eksploatacyjnych potrzebnych do wykonania przeglądów technicznych samochodów ciężarowych; • Przyrządy i urządzenia wykorzystywane podczas wykonywania przeglądów technicznych samochodów ciężarowych; • Zalecenia producentów samochodów ciężarowych dotyczące wykonywania przeglądów technicznych; • Oprogramowania komputerowe wspomagające wykonywanie przeglądów technicznych samochodów ciężarowych; • Metody utylizacji odpadów powstałych podczas przeprowadzania przeglądów technicznych samochodów ciężarowych; • Zasady bezpieczeństwa i higieny pracy podczas wykonywania przeglądów technicznych samochodów ciężarowych. 	<ul style="list-style-type: none"> • Dobierać odpowiednie płyny eksploatacyjne do poszczególnych układów samochodów ciężarowych; • Dobierać materiały eksploatacyjne potrzebne do wykonania przeglądów technicznych samochodów ciężarowych; • Dobierać i stosować przyrządy i urządzenia do wykonywania przeglądów technicznych samochodów ciężarowych; • Przeprowadzać przegląd techniczny samochodów ciężarowych zgodnie z zaleceniami producentów; • Korzystać z oprogramowania komputerowego przy wykonywaniu przeglądów technicznych samochodów ciężarowych; • Utylizować odpady powstałe podczas przeprowadzania przeglądów technicznych samochodów ciężarowych zgodnie z obowiązującymi przepisami; • Wykonywać przeglądy techniczne zgodnie z zasadami bezpieczeństwa i higieny pracy.
--	---

Z10 Wykonywanie prac konserwacyjnych elementów samochodów ciężarowych

WIEDZA – zna i rozumie:	UMIEJĘTNOŚCI – potrafi:
<ul style="list-style-type: none"> • Metody przygotowania podzespołów i zespołów samochodów ciężarowych do wykonania prac konserwacyjnych; • Materiały i środki stosowane do konserwacji podzespołów i zespołów samochodów ciężarowych; • Narzędzia wykorzystywane do przeprowadzenia prac konserwacyjnych; • Środki ochrony indywidualnej podczas wykonywania prac konserwacyjnych; • Zasady wykonywania prac konserwacyjnych w samochodach ciężarowych; • Zasady bezpieczeństwa i higieny pracy podczas przeprowadzania prac konserwacyjnych samochodów ciężarowych. 	<ul style="list-style-type: none"> • Przygotowywać podzespoły i zespoły samochodów ciężarowych do wykonania prac konserwacyjnych; • Dobierać materiały i środki stosowane do konserwacji podzespołów i zespołów samochodów ciężarowych; • Dobierać i wykorzystywać narzędzia do przeprowadzenia prac konserwacyjnych; • Dobierać i stosować środki ochrony indywidualnej podczas wykonywania prac konserwacyjnych; • Wykonywać prace konserwacyjne podzespołów i zespołów samochodów ciężarowych zgodnie z obowiązującymi zasadami; • Stosować zasady bezpieczeństwa i higieny pracy podczas przeprowadzania prac konserwacyjnych samochodów ciężarowych.

3.5. Kompetencje społeczne

Pracownik w zawodzie **mechanik samochodów ciężarowych** powinien posiadać kompetencje społeczne niezbędne do prawidłowego i skutecznego wykonywania zadań zawodowych.

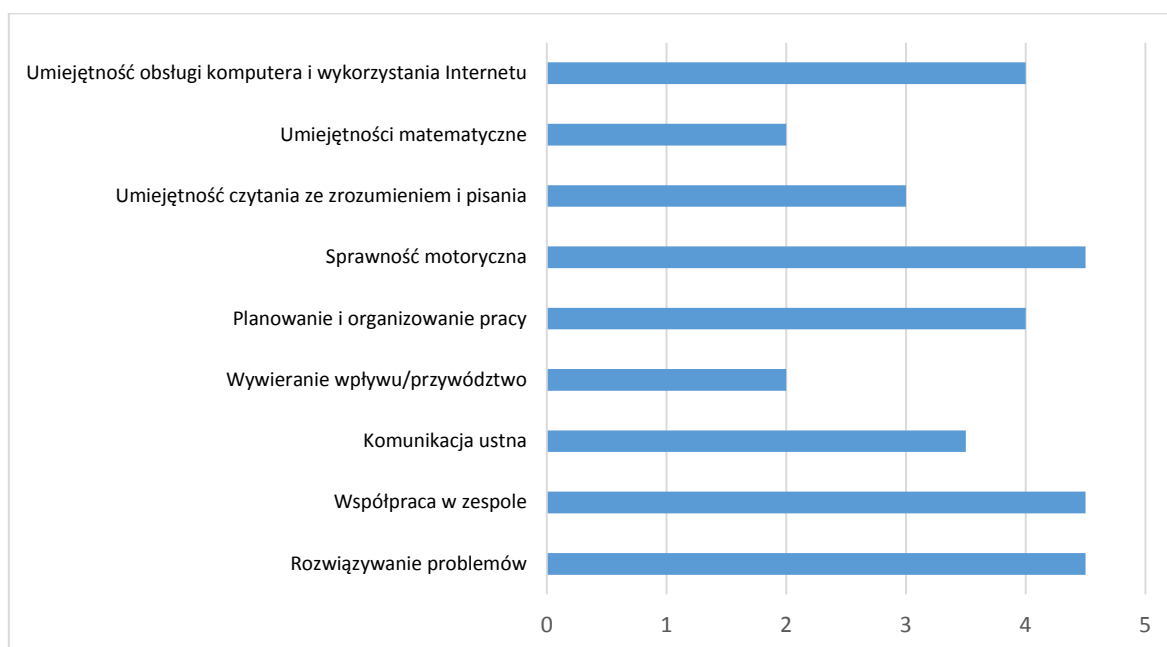
W szczególności pracownik jest gotów do:

- Ponoszenia odpowiedzialności za skutki podejmowanych działań w zakresie naprawy samochodów ciężarowych.
- Przestrzegania ogólnie przyjętych zachowań etycznych, zasad uczciwości oraz rzetelności.
- Podejmowania działania i współdziałania w zespole podczas wykonywania zadań zawodowych mechanika samochodów ciężarowych.

- Dokonywania samooceny i weryfikacji własnego działania w zakresie realizowania zadań zawodowych.
- Rozwijania kompetencji osobistych i zawodowych, w tym ustawicznego aktualizowania wiedzy i podwyższania umiejętności.
- Przestrzegania regulaminów wewnętrznych oraz przepisów BHP.
- Dostosowywania swojego zachowania do zmian w środowisku pracy.
- Wykonywania zadań zawodowych z uwzględnieniem dbałości o powierzony sprzęt warsztatowy oraz pojazdy.
- Oceniania w sposób racjonalny zagrożeń zdrowia oraz dbania o ochronę środowiska.

3.6. Profil kompetencji kluczowych dla zawodu

Pracownik powinien posiadać zdolność właściwego wykonywania zadań zawodowych i predyspozycje do rozwoju zawodowego. Dlatego wymaga się od niego odpowiednich kompetencji kluczowych. Zostały one zilustrowane w formie profilu (rys. 1) ukazującego ważność kompetencji kluczowych dla zawodu **mechanik samochodów ciężarowych**.

Rys. 1. Profil kompetencji kluczowych dla zawodu **mechanik samochodów ciężarowych**

Uwaga:

Wykaz kompetencji kluczowych opracowano na podstawie wykazu stosowanego w Międzynarodowym Badaniu Kompetencji Osób Dorosłych – projekt PIAAC (OECD).

3.7. Powiązanie kompetencji zawodowych z opisami poziomów Polskiej Ramy Kwalifikacji oraz Sektorowej Ramy Kwalifikacji

Kompetencje zawodowe pracownika w zawodzie **mechanik samochodów ciężarowych** nawiązują do opisów poziomów Polskiej Ramy Kwalifikacji.

Opis zawodu, zadań zawodowych i wymagań kompetencyjnych może stanowić materiał informacyjny dla przygotowania (lub aktualizacji) opisów kwalifikacji wprowadzanych do Zintegrowanego Systemu Kwalifikacji (ZSK). Więcej informacji:

- Zintegrowany System Kwalifikacji: <https://www.kwalifikacje.gov.pl>
- Zintegrowany Rejestr Kwalifikacji: <https://rejestr.kwalifikacje.gov.pl>

4. ODNIESIENIE DO SYTUACJI ZAWODU NA RYNKU PRACY I MOŻLIWOŚCI DOSKONALENIA ZAWODOWEGO

4.1. Możliwości podjęcia pracy w zawodzie

Zatrudnienie w zawodzie **mechanik samochodów ciężarowych** oferują m.in.:

- prywatne firmy świadczące usługi z zakresu diagnostyki, obsługi i naprawy samochodów ciężarowych,
- przedsiębiorstwa produkcyjne (np. fabryki samochodów ciężarowych),
- instytucje publiczne (np. miejskie zakłady komunikacji).

Miejscem zatrudnienia mogą być także:

- warsztaty obsługowo-naprawcze specjalizujące się w diagnostyce, obsłudze i naprawach samochodów ciężarowych,
- salony sprzedaży samochodów ciężarowych,
- stacje serwisowe,
- autoryzowane stacje obsługi samochodów ciężarowych,
- firmy zajmujące się obrotem częściami do samochodów ciężarowych,
- firmy świadczące usługi przewozowe (diagnostyka, obsługa i naprawa własnego taboru),
- firmy zajmujące się likwidacją i recyklingiem¹⁶ samochodów ciężarowych,
- przedsiębiorstwa komunikacji samochodowej.

Mechanik samochodów ciężarowych może założyć i prowadzić własną działalność gospodarczą świadczącą usługi z zakresu diagnostyki, obsługi i naprawy samochodów ciężarowych.

Ze względu na bardzo szybki rozwój rynku samochodowego w naszym kraju wzrosło zapotrzebowanie na rynku pracy na dobrze wykształconych fachowców z zakresu naprawy i eksploatacji samochodów ciężarowych. Ważne są przede wszystkim wysokie kwalifikacje, aby można było sprostać wyzwaniom, jakie stawia przed mechanikami samochodów ciężarowych nowoczesna technologia. Najwięcej mechaników samochodów ciężarowych brakuje w województwach mazowieckim oraz dolnośląskim.

WAŻNE:

Zachęcamy do sprawdzenia dostępnych ofert pracy w **Centralnej Bazie Ofert Pracy:**
<http://oferty.praca.gov.pl>

Natomiast aktualizacje informacji o możliwościach zatrudnienia w zawodzie, przyszłe zapotrzebowanie na dany zawód na rynku pracy oraz dodatkowe informacje można uzyskać, korzystając z **polecanych źródeł danych**.

Polecane źródła danych [dostęp: 31.03.2019]:

Ranking (monitoring) zawodów deficytowych i nadwyżkowych:

<http://mz.praca.gov.pl>

<https://www.gov.pl/web/rodzina/zawody-deficytowe-zrownowazone-i-nadwyzkowe>

Barometr zawodów: <https://barometrzwodow.pl>

Wojewódzkie obserwatoria rynku pracy:

Mazowieckie – <http://obserwatorium.mazowsze.pl>

Małopolskie – <https://www.obserwatorium.malopolska.pl>

Lubelskie – <http://lorp.wup.lublin.pl>

Regionalne Obserwatorium Rynku Pracy w Łodzi – <http://obserwatorium.wup.lodz.pl>

Pomorskie – <http://www.porpp.pl>

Opolskie – <http://www.obserwatorium.opole.pl>

Wielkopolskie – <http://www.obserwatorium.wup.poznan.pl>

Zachodniopomorskie – <https://www.wup.pl/pl/dla-instytucji/zachodniopomorskie-obserwatorium-ryнку-pracy>

Podlaskie – <http://www.obserwatorium.up.podlasie.pl>

Zielona Linia. Centrum Informacyjne Służb Zatrudnienia:

<http://zielonalinia.gov.pl>

Portal Prognozowanie Zatrudnienia:

www.prognozowaniezatrudnienia.pl

Portal EU Skills Panorama:

<http://skillspanorama.cedefop.europa.eu/en>

Europejski portal mobilności zawodowej EURES:

<https://eures.praca.gov.pl>

<https://ec.europa.eu/eures/public/pl/homepage>

4.2. Instytucje oferujące kształcenie, szkolenie i/lub potwierdzanie kompetencji w ramach zawodu

Kształcenie

Obecnie (2019 r.) w ramach systemu kształcenia zawodowego w Polsce nie przygotowuje się kandydatów do pracy w zawodzie **mechanik samochodów ciężarowych**.

Kształcenie w zawodach pokrewnych: mechanik pojazdów samochodowych, elektromechanik pojazdów samochodowych, mechanik motocyklowy, kierowca mechanik oferują branżowe szkoły I stopnia w zawodzie technik pojazdów samochodowych – technika (od 1 września 2020 r. również branżowe szkoły II stopnia).

Kompetencje przydatne do wykonywania zawodu mechanik samochodów ciężarowych można uzyskać, podejmując:

- kształcenie w 5-letnim technikum (od roku szkolnego 2019/2020) oraz w 2-letniej branżowej szkole II stopnia (od roku szkolnego 2020/2021) na podbudowie 3-letniej branżowej szkoły I stopnia w zawodach pokrewnych (szkolnych) technik mechanik lub technik pojazdów samochodowych,
- kształcenie w ramach kwalifikacyjnego kursu zawodowego (dla dorosłych) w zakresie kwalifikacji: AU.04 Eksploatacja środków transportu drogowego, MG.12 Obsługa, diagnozowanie oraz naprawa elektrycznych i elektronicznych układów pojazdów samochodowych, MG.18 Diagnozowanie i naprawa podzespołów i zespołów pojazdów samochodowych, MG.43 Organizacja i prowadzenie procesu obsługi pojazdów samochodowych, które mogą organizować:
 - publiczne szkoły prowadzące kształcenie zawodowe,
 - niepubliczne szkoły posiadające uprawnienia szkół publicznych, prowadzące kształcenie zawodowe,
 - publiczne i niepubliczne placówki kształcenia ustawicznego, placówki kształcenia praktycznego, ośrodki doksztalcania i doskonalenia zawodowego,
 - instytucje rynku pracy prowadzące działalność edukacyjno-szkoleniową, podmioty prowadzące działalność oświatową na podstawie ustawy Prawo przedsiębiorców.

Potwierdzenie ww. kwalifikacji prowadzą (również w trybie eksternistycznym) Okręgowe Komisje Egzaminacyjne.

W zawodzie pokrewnym mechanik pojazdów samochodowych można zdobyć wykształcenie w ramach nauki zawodu w systemie kształcenia rzemieślniczego. Po spełnieniu wymagań formalnych i zdaniu egzaminów można uzyskać tytuł czeladnika a następnie mistrza w zawodzie. Potwierdzenie kompetencji odbywa się w wyniku egzaminu organizowanego przez Izby Rzemieślnicze.

Osoby, które uzyskały powyższe kwalifikacje, mają możliwość otrzymania również suplementu Europass (w języku polskim i angielskim), wydawanego na prośbę zainteresowanego przez Okręgowe Komisje Egzaminacyjne (do dyplomu potwierdzającego kwalifikacje zawodowe) oraz Izby Rzemieślnicze (do świadectwa czeladniczego i dyplomu mistrzowskiego), co ma istotne znaczenie w przypadku poszukiwania pracy za granicą.

WAŻNE:

Zgodnie z rozporządzeniem Ministra Edukacji Narodowej z dnia 15 lutego 2019 r. w sprawie ogólnych celów i zadań kształcenia w zawodach szkolnictwa branżowego oraz klasyfikacji zawodów szkolnictwa branżowego, które wchodzi w życie od 1 września 2019 r., ulegają zmianie dotychczasowe symbole kwalifikacji wyodrębnione w zawodach szkolnictwa zawodowego, na kody składające się z trzech wielkich liter, wskazujących na przyporządkowanie do jednej z 32 branż, występujących w klasyfikacji zawodów szkolnictwa branżowego. Zmianie uległy również nazwy niektórych z dotychczasowych kwalifikacji. Nowa regulacja umożliwia prowadzenie kształcenia na kwalifikacyjnych kursach zawodowych lub na kursach umiejętności zawodowych.

Szkolenie

Kandydaci do zawodu **mechanik samochodów ciężarowych** oraz osoby wykonujące ten zawód mogą podnosić swoje kompetencje zawodowe poprzez kursy i szkolenia organizowane przez:

- wyspecjalizowane instytucje komercyjne, organizacje branżowe,
- instytucje oferujące szkolenia (kursy) w celu potwierdzenia kompetencji wymaganych do wykonywania określonych prac (tzw. uprawnienia zawodowe),
- pracodawców zatrudniających w danym zawodzie,
- producentów maszyn, urządzeń, wyposażenia, narzędzi, materiałów,
- dostawców szkoleń on-line,
- centra, zakłady i ośrodki szkolenia zawodowego.

Zakres tematyczny szkoleń to m.in.:

- podstawy naprawy silników dla początkujących mechaników,
- diagnostyka i naprawa nowoczesnych układów zasilania paliwem,
- obsługa i naprawa układów napędowych samochodów ciężarowych,
- wyposażenie dodatkowe nowoczesnych samochodów ciężarowych,
- nowoczesne układy hamulcowe,
- automatyczne skrzynie biegów stosowane w samochodach ciężarowych.

Organizatorzy tych szkoleń potwierdzają uzyskane przez uczestników kompetencje stosownymi certyfikatami/zaświadczeniami.

WAŻNE:

Więcej informacji o instytucjach oferujących kształcenie, szkolenie i/lub walidację kompetencji w ramach zawodu można uzyskać, korzystając z **polecanych źródeł danych**.

Polecane źródła danych [dostęp: 31.03.2019]:

Szkolnictwo wyższe:

www.wyberzstudia.nauka.gov.pl

Szkolnictwo zawodowe:

<https://www.ore.edu.pl/category/ksztalcenie-zawodowe-i-ustawiczne>

<http://doradztwo.ore.edu.pl/wyberam-zawod>

<https://zrp.pl>

Szkolenia zawodowe:

Rejestr Instytucji Szkoleniowych – <http://www.stor.praca.gov.pl/portal/#/ris>

Baza Usług Rozwojowych – <https://uslugirozwojowe.parp.gov.pl>

Inne źródła danych:

Zintegrowany Rejestr Kwalifikacji – <https://rejestr.kwalifikacje.gov.pl>

Bilans Kapitału Ludzkiego – <https://bkl.parp.gov.pl>

Fundacja Rozwoju Systemu Edukacji – <http://www.frse.org.pl>, <http://europass.org.pl>

Learning Opportunities and Qualifications in Europe – <https://ec.europa.eu/ploteus>

4.3. Zarobki osób wykonujących dany zawód/daną grupę zawodów

Wynagrodzenie (2019 r.) osób pracujących w zawodzie **mechanik samochodów ciężarowych** waha się najczęściej od 3000 zł do 6500 zł brutto miesięcznie w przeliczeniu na pełen etat.

Poziom wynagrodzenia kształtuje się zazwyczaj:

- w przypadku osób bez doświadczenia zawodowego w zakresie od 3000 zł do 4000 zł brutto miesięcznie,
- po kilku latach pracy i nabyciu pewnego doświadczenia w przedziale od 4000 zł do 6500 zł brutto miesięcznie,
- w przypadku prowadzenia własnej działalności zarobki są adekwatne do zaangażowania i umiejętności, którymi wykazuje się mechanik samochodów ciężarowych.

Poziom zarobków osób wykonujących zawód mechanik samochodów ciężarowych uzależniony jest od:

- szczegółowego zakresu zadań,
- stażu pracy i doświadczenia zawodowego,
- posiadanych uprawnień i wykształcenia,
- sytuacji na lokalnym rynku pracy,
- rodzaju pracodawcy (prywatny, publiczny),
- liczby przedsiębiorstw działających na danym terenie,
- regionu Polski i wielkości aglomeracji,
- koniunktury na rynku pracy.

WAŻNE:

Zarobki osób wykonujących dany zawód/grupę zawodów są orientacyjne i mogą szybko stracić aktualność. Dlatego na bieżąco należy sprawdzać, jakie zarobki oferuje rynek pracy, korzystając z **polecanych źródeł danych**.

Polecane źródła danych [dostęp: 31.03.2019]:

Wynagrodzenie w Polsce według danych GUS:

<http://stat.gov.pl/obszary-tematyczne/rynek-pracy/pracujacy-zatrudnieni-wynagrodzenia-koszty-pracy>

Przykładowe portale informujące o zarobkach:

<https://wynagrodzenia.pl/gus>

<https://wynagrodzenia.pl/kategoria/zarobki-na-stanowiskach-i-szczeblach>

<https://sedlak.pl/raporty-placowe>

<https://zarobki.pracuj.pl>

<https://www.forbes.pl/ogolnopolskie-badanie-wynagrodzen>

<https://www.kariera.pl/wynagrodzenia>

4.4. Możliwości zatrudnienia osób niepełnosprawnych w zawodzie

W zawodzie **mechanik samochodów ciężarowych** możliwe jest zatrudnienie osób niepełnosprawnych.

Warunkiem niezbędnym jest identyfikacja indywidualnych barier, dostosowanie technicznych i organizacyjnych warunków środowiska oraz stanowiska pracy do potrzeb zatrudnienia osób:

- z niewielką dysfunkcją kończyn górnych (05-R), która nie wyklucza wykonywania bardziej precyzyjnych czynności,
- z niewielką dysfunkcją kończyn dolnych (05-R), która nie wyklucza możliwości samodzielnego poruszania się oraz wykonywania zadań zawodowych,
- z wadami i dysfunkcją wzroku (04-O) w przypadku możliwości skorygowania ich szklami optycznymi lub soczewkami kontaktowymi,
- z dysfunkcją narządu słuchu (03-L), pod warunkiem, że niepełnosprawność ta jest możliwa do skorygowania za pomocą aparatów słuchowych,

- innymi rodzajami niepełnosprawności wynikającymi z chorób układu krążenia, oddechowego, pokarmowego, moczowo-płciowego i innymi, pod warunkiem, że praca nie wymaga znacznego wysiłku fizycznego lub jest zorganizowana w taki sposób, aby pracownik miał możliwość regularnego przyjmowania leków i dokonywania niezbędnych zabiegów pielęgnacyjno-medycznych (np. zastrzyków insulinowych).

WAŻNE:

Decyzja o zatrudnieniu osoby z jakimkolwiek rodzajem niepełnosprawności może być podjęta wyłącznie po indywidualnej konsultacji z lekarzem medycyny pracy.

5. ODNIESIENIE DO EUROPEJSKIEJ KLASYFIKACJI UMIEJĘTNOŚCI/KOMPETENCJI, KWALIFIKACJI I ZAWODÓW (ESCO)

Europejska klasyfikacja umiejętności/kompetencji, kwalifikacji i zawodów (European Skills/Competences, Qualifications and Occupations – ESCO) jest narzędziem łączącym rynek edukacji z rynkiem pracy. ESCO jest częścią strategii „Europa 2020”. W klasyfikacji określono i uszeregowano umiejętności, kompetencje, kwalifikacje i zawody istotne dla unijnego rynku pracy oraz kształcenia i szkolenia. Tworzenie europejskiego rynku pracy, a w przyszłości wspólnego obszaru kształcenia ustawicznego wymaga, aby zdobywane przez jednostki umiejętności oraz kwalifikacje były zrozumiałe oraz łatwo porównywalne między krajami, a także – by promowały mobilność wśród pracowników.

Obecnie (2019 r.) klasyfikacja ESCO jest dostępna w 27 językach (w 24 językach UE, islandzkim, norweskim i arabskim) za pośrednictwem platformy ESCO:

<https://ec.europa.eu/esco/portal/home>

Klasyfikacja ESCO została oparta na trzech filarach i pokazuje w sposób systematyczny relacje między nimi:

- **Zawody:** <https://ec.europa.eu/esco/portal/occupation>
- **Umiejętności/Kompetencje:** <https://ec.europa.eu/esco/portal/skill>
- **Kwalifikacje:** <https://ec.europa.eu/esco/portal/qualification>

6. ŹRÓDŁA DODATKOWYCH INFORMACJI O ZAWODZIE

Podstawowe regulacje prawne:

Stan prawny na dzień: 31.03.2019 r.

- Ustawa z dnia 14 grudnia 2016 r. – Prawo oświatowe (t.j. Dz. U. z 2018 r. poz. 996, z późn. zm.).
- Ustawa z dnia 22 grudnia 2015 r. o Zintegrowanym Systemie Kwalifikacji (t.j. Dz. U. z 2018 r. poz. 2153, z późn. zm.).
- Ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (t.j. Dz. U. z 2018 r. poz. 1265, z późn. zm.).
- Ustawa z dnia 20 czerwca 1997 r. – Prawo o ruchu drogowym (t.j. Dz. U. z 2018 r. poz. 1990, z późn. zm.).
- Ustawa z dnia 22 marca 1989 r. o rzemiośle (t.j. Dz. U. z 2018 r. poz. 1267, z późn. zm.).
- Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej dnia 15 lutego 2019 r. w sprawie ogólnych celów i zadań kształcenia w zawodach szkolnictwa branżowego oraz klasyfikacji zawodów szkolnictwa branżowego (Dz. U. poz. 316).
- Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 18 sierpnia 2017 r. w sprawie szczegółowych warunków i sposobu przeprowadzania egzaminu potwierdzającego kwalifikacje w zawodzie (Dz. U. poz. 1663).
- Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 31 marca 2017 r. w sprawie podstawy programowej kształcenia w zawodach (Dz. U. poz. 860, z późn. zm.).

- Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 13 marca 2017 r. w sprawie klasyfikacji zawodów szkolnictwa zawodowego (Dz. U. poz. 622, z późn. zm.).
- Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 10 stycznia 2017 r. w sprawie egzaminu czeladniczego, egzaminu mistrzowskiego oraz egzaminu sprawdzającego, przeprowadzanych przez komisje egzaminacyjne izb rzemieślniczych (Dz. U. poz. 89, z późn. zm.).
- Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 13 kwietnia 2016 r. w sprawie charakterystyk drugiego stopnia Polskiej Ramy Kwalifikacji typowych dla kwalifikacji o charakterze zawodowym – poziomy 1–8 (Dz. U. poz. 537).
- Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 7 sierpnia 2014 r. w sprawie klasyfikacji zawodów i specjalności na potrzeby rynku pracy oraz zakresu jej stosowania (t.j. Dz. U. z 2018 r. poz. 227).
- Rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 30 kwietnia 2014 r. w sprawie szczegółowych wymagań dla silników spalinowych w zakresie ograniczenia zanieczyszczeń gazowych i cząstek stałych przez te silniki (Dz. U. poz. 588).
- Rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 7 grudnia 2007 r. w sprawie wymagań, którym powinny odpowiadać analizatory spalin samochodowych, oraz szczegółowego zakresu sprawdzeń wykonywanych podczas prawnej kontroli metrologicznej tych przyrządów pomiarowych (Dz. U. Nr 241, poz. 1765).
- Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 31 grudnia 2002 r. w sprawie warunków technicznych pojazdów oraz zakresu ich niezbędnego wyposażenia (t.j. Dz. U. z 2016 r. poz. 2022, z późn. zm.).
- Rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 30 października 2002 r. w sprawie minimalnych wymagań dotyczących bezpieczeństwa i higieny pracy w zakresie użytkowania maszyn przez pracowników podczas pracy (Dz. U. Nr 191, poz. 1596, z późn. zm.).
- Obwieszczenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 22 marca 2019 r. w sprawie prognozy zapotrzebowania na pracowników w zawodach szkolnictwa branżowego na krajowym i wojewódzkim rynku pracy (M.P. poz. 276).

Literatura branżowa:

- Abramek K. F., Uzdowski M.: Podstawy obsługi i napraw. WKŁ, Warszawa 2009.
- Burdzik R., Konieczny Ł.: Diagnostowanie zespołów i podzespołów pojazdów samochodowych. Nowa Era, Warszawa 2015.
- Dąbrowski M., Kowalczyk S.: Pracownia diagnostyki pojazdów samochodowych. WSiP, Warszawa 2011.
- Fundowicz P., Radzimierski M., Wieczorek M.: Konstrukcja pojazdów samochodowych. WSiP, Warszawa 2010.
- Gabryelewicz M.: Podwozia i nadwozia pojazdów samochodowych. Budowa, obsługa, diagnostyka. WKŁ, Warszawa 2018.
- Gabryelewicz M.: Podwozia i nadwozia pojazdów samochodowych. Podstawy budowy diagnostowania i naprawy. Podręcznik do kształcenia w zawodach technik pojazdów samochodowych mechanik pojazdów samochodowych. WKŁ, Warszawa 2015.
- Karczewski M., Szczęch L., Trawiński G.: Silniki pojazdów samochodowych. Wyd. 3. WSiP, Warszawa 2017.
- Kowalczyk S.: Organizacja i zarządzanie przedsiębiorstwem samochodowym. WSiP, Warszawa 2010.
- Kuczyński Z., Michalak W.: Pracownia samochodowa. WSiP, Warszawa 1997.
- Legutko S.: Eksploatacja maszyn. Wydawnictwo Politechniki Poznańskiej, Poznań 2007.
- Legutko S.: Podstawy eksploatacji maszyn i urządzeń. WSiP, Warszawa 2007.
- Luft S.: Podstawy budowy silników. Wyd. 3. WKŁ, Warszawa 2018.

- Markowski M., Stanik Z.: Naprawa zespołów i podzespołów pojazdów samochodowych. Nowa Era, Warszawa 2015.
- Olszak W.: Obróbka skrawaniem. Wyd. 2. PWN, Warszawa 2019.
- Prochowski L., Żuchowski A.: Samochody ciężarowe i autobusy. Wyd. 4, uaktualnione. WKŁ, Warszawa 2016.
- Praca zbiorowa: Remont silnika od A do Z. PWR, Warszawa 2015.
- Rączkowski B.: BHP w praktyce. Wyd. 17. ODDK, Gdańsk 2018.
- Reński A.: Budowa samochodów. Układy hamulcowe i kierownicze oraz zawieszania. Wyd. 3. WPW, Warszawa 2004.
- Rychter T.: Budowa pojazdów samochodowych. WSiP, Warszawa 1999.
- Rychter T.: Mechanik pojazdów samochodowych. WSiP, Warszawa 1999.
- Talega J., Torzewski J., Grzelak K.: Podstawy konstrukcji maszyn. Wyd. 3. WSiP, Warszawa 2017.
- Zając M.: Układy przeniesienia napędu samochodów ciężarowych i autobusów. WKŁ, Warszawa 2008.
- Zając P.: Silniki pojazdów samochodowych. Podstawy budowy, diagnozowania i naprawy. WKŁ, Warszawa 2015.

Zasoby internetowe [dostęp: 31.03.2019]:

- Barometr zawodów 2019. Raport podsumowujący badania w Polsce:
https://barometrzwodow.pl/userfiles/Barometr/2019/raport_ogolnopolski_pl.pdf
- Baza danych standardów kwalifikacji/kompetencji zawodowych i modułowych programów szkoleń: <ftp://kwalifikacje.praca.gov.pl>
- Czasopismo branżowe Autoexpert: <https://www.autoexpert.pl>
- Centrum szkoleniowe techniki motoryzacyjnej: <http://www.szkoleniabosch.pl>
- Chrostowski T. Bezpieczeństwo w eksploatacji maszyn: <http://www.zie.pg.gda.pl>
- Informatory o egzaminach potwierdzających kwalifikacje zawodowe: <https://cke.gov.pl/egzamin-zawodowy/egzamin-zawodowy-formula-2017/informatory/informatory-2>
- Informator dotyczący egzaminu potwierdzającego kwalifikacje Elektromechanik pojazdów samochodowych:
https://cke.gov.pl/images/_EGZAMIN_ZAWODOWY/informatory/formula_2017/741203.pdf
- Informator dotyczący egzaminu potwierdzającego kwalifikacje Kierowca mechanik:
https://cke.gov.pl/images/_EGZAMIN_ZAWODOWY/informatory/formula_2017/832201.pdf
- Informator dotyczący egzaminu potwierdzającego kwalifikacje Mechanik motocyklowy:
https://cke.gov.pl/images/_EGZAMIN_ZAWODOWY/informatory/formula_2017/723107.pdf
- Informator dotyczący egzaminu potwierdzającego kwalifikacje Mechanik pojazdów samochodowych:
https://cke.gov.pl/images/_EGZAMIN_ZAWODOWY/informatory/formula_2017/723103.pdf
- Informator dotyczący egzaminu potwierdzającego kwalifikacje w zawodzie technik pojazdów samochodowych:
https://cke.gov.pl/images/_EGZAMIN_ZAWODOWY/informatory/formula_2017/311513.pdf
- Informator o egzaminie w kwalifikacji AU.04 Eksploatacja środków transportu drogowego:
https://cke.gov.pl/images/_EGZAMIN_ZAWODOWY/informatory/formula_2017/832201.pdf
- Informator o egzaminie w kwalifikacji MG.12 Obsługa, diagnozowanie oraz naprawa elektrycznych i elektronicznych układów pojazdów samochodowych:
https://cke.gov.pl/images/_EGZAMIN_ZAWODOWY/informatory/formula_2017/741203.pdf
- Informator o egzaminie w kwalifikacji MG.18 Obsługa, diagnozowanie oraz naprawa podzespołów i zespołów pojazdów samochodowych:
https://cke.gov.pl/images/_EGZAMIN_ZAWODOWY/informatory/formula_2017/723103.pdf

- Informator o egzaminie w kwalifikacji, MG.43 Organizacja i prowadzenie procesu obsługi pojazdów samochodowych:
https://cke.gov.pl/images/_EGZAMIN_ZAWODOWY/informatory/formula_2017/311513.pdf
- Nowoczesny warsztat: <http://nowoczesnywarsztat.pl>
- Portal Asystent BHP: <https://asystentbhp.pl>
- Portal branży warsztatowej <https://warsztat.pl>
- Standardy orzecznictwa lekarskiego ZUS: <http://www.zus.pl/lekarze/publikacje/standardy-orzecznictwa-lekarskiego-zus>
- Wyszukiwarka opisów zawodów: <http://psz.praca.gov.pl/rynek-pracy/bazy-danych/klasyfikacja-zawodow-i-specjalnosci/wyszukiwarka-opisow-zawodow>
- Związek Rzemiosła Polskiego: Wykaz standardów egzaminacyjnych: <https://zrp.pl/dzialalnosc-zrp/oswiata-zawodowa/egzaminy/standardy-egzaminacyjne/wykaz-standardow-egzaminacyjnych>

7. SŁOWNIK POJĘĆ

7.1. Definicje powiązane z opisem informacji o zawodzie (zawodoznawcze)

Nazwa pojęcia	Definicja pojęcia
Awans zawodowy	Wyróżnia się dwa podstawowe rodzaje awansu – pionowy oraz poziomy. Awans pionowy oznacza zmianę stanowiska na wyższe w hierarchii przedsiębiorstwa/organizacji oraz przyznanie wyższego wynagrodzenia i poszerzenie uprawnień, np. awans polegający na osiągnięciu wyższego stopnia wymagań formalnych w policji, w wojsku, mianowanie na wyższy stopień – awans nauczycielski. Awans poziomy oznacza zmianę stanowiska niepociągającą za sobą zmiany pozycji pracownika w hierarchii firmy, np. objęcie dodatkowego stanowiska przez pracownika, powierzenie nowych zadań, rozszerzenie uprawnień i zakresu podejmowanych decyzji.
Czynności zawodowe	Są to działania podejmowane w ramach zadania zawodowego i dające efekt w postaci realizacji celu przewidzianego w zadaniu zawodowym.
Edukacja formalna	Kształcenie realizowane przez publiczne i niepubliczne szkoły oraz inne podmioty systemu oświaty, uczelnie oraz inne podmioty systemu szkolnictwa wyższego w ramach programów, które prowadzą do uzyskania kwalifikacji pełnych oraz kwalifikacji nadawanych po ukończeniu studiów podyplomowych (zgodnie z ustawą Prawo o szkolnictwie wyższym) albo kwalifikacje w zawodzie (zgodnie z przepisami oświatowymi).
Edukacja pozaformalna	Kształcenie i szkolenie realizowane w ramach programów, które nie prowadzą do uzyskania kwalifikacji pełnych lub kwalifikacji właściwych dla edukacji formalnej.
Efekty uczenia się	Wiedza, umiejętności oraz kompetencje społeczne nabyte w procesie uczenia się (w ramach edukacji formalnej, edukacji pozaformalnej lub poprzez uczenie się nieformalne).
Europejskie Ramy Kwalifikacji (ERK)	Przyjęta w Unii Europejskiej struktura i opis poziomów kwalifikacji umożliwiające porównanie kwalifikacji uzyskiwanych w różnych państwach. W ERK wyróżniono 8 poziomów kwalifikacji opisywanych za pomocą efektów uczenia się (wiedza, umiejętności i kompetencje). ERK stanowi układ odniesienia do krajowych ram kwalifikacji, w tym do PRK.

Kody niepełnosprawności	Są symbolami rodzaju schorzenia, które ma decydujący wpływ na to, do jakich prac osoba niepełnosprawna może być kierowana, a do jakich nie powinna ze względu na jej zdrowie i skuteczność pracy na danym stanowisku. Podstawowe kody niepełnosprawności: 01-U upośledzenie umysłowe, 02-P choroby psychiczne, 03-L zaburzenia głosu, mowy i choroby słuchu, 04-O choroby narządu wzroku, 05-R upośledzenie narządu ruchu, 06-E epilepsja, 07-S choroby układu oddechowego i krążenia, 08-T choroby układu pokarmowego, 09-M choroby układu moczowo-płciowego, 10-N choroby neurologiczne, 11-I inne, w tym schorzenia: endokrynologiczne, metaboliczne, zaburzenia enzymatyczne, choroby zakaźne i odzwierzęce, zeszpecenia, choroby układu krwiotwórczego, 12-C całościowe zaburzenia rozwojowe.
Kompetencje społeczne	Jest to rozwinięta w toku uczenia się zdolność kształtowania własnego rozwoju oraz autonomicznego i odpowiedzialnego uczestniczenia w życiu zawodowym i społecznym, z uwzględnieniem etycznego kontekstu własnego postępowania.
Kompetencje kluczowe	Są to kompetencje (połączenie wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych) integracji społecznej i zatrudnienia potrzebne w życiu zawodowym i pozazawodowym oraz do bycia aktywnym obywatelem. Na potrzeby opracowania informacji o zawodach wyróżniono 9 kompetencji, które zostały wybrane i pogrupowane ze zbioru 15 kompetencji kluczowych wyodrębnionych w Międzynarodowym Badaniu Kompetencji Osób Dorosłych – Projekt PIAAC prowadzonym cyklicznie przez OECD.
Kompetencja zawodowa	Jest to układ wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych niezbędnych do wykonywania, w ramach wydzielonego zakresu pracy w zawodzie zestawu zadań zawodowych. Posiadanie jednej lub kilku kompetencji zawodowych powinno umożliwić zatrudnienie na co najmniej jednym stanowisku pracy w zawodzie.
Kwalifikacja	Oznacza zestaw efektów uczenia się w zakresie wiedzy, umiejętności oraz kompetencji społecznych nabytych w edukacji formalnej, edukacji pozaformalnej lub poprzez uczenie się nieformalne, zgodnych z ustalonymi dla danej kwalifikacji wymaganiami, których osiągnięcie zostało sprawdzone w procesie walidacji oraz formalnie potwierdzone przez uprawniony podmiot certyfikujący. W Zintegrowanym Systemie Kwalifikacji wyodrębniono 4 rodzaje kwalifikacji: pełne, cząstkowe, rynkowe i uregulowane.
Polska Rama Kwalifikacji (PRK)	Opis ośmiu wyodrębnionych w Polsce poziomów kwalifikacji odpowiadających odpowiednim poziomom Europejskich Ram Kwalifikacji sformułowany za pomocą ogólnych charakterystyk efektów uczenia się dla kwalifikacji na poszczególnych poziomach ujętych w kategoriach wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych.
Potwierdzanie kompetencji	Jest to proces polegający na sprawdzeniu, czy kompetencje wymagane dla danej kwalifikacji zostały osiągnięte. Terminy o podobnym znaczeniu: „walidacja”, „egzaminowanie”. Proces ten prowadzi do certyfikacji – wydania przez upoważnioną instytucję „dyplomu”, „świadectwa”, „certyfikatu”.
Sektorowa Rama Kwalifikacji (SRK)	Opis poziomów kwalifikacji funkcjonujących w danym sektorze lub branży; poziomy Sektorowych Ram Kwalifikacji odpowiadają odpowiednim poziomom Polskiej Ramy Kwalifikacji.
Sprawności sensomotoryczne	Są to sprawności związane z funkcjonowaniem narządów zmysłów (wzroku, słuchu, smaku, powonienia, dotyku) oraz narządu ruchu (sprawność rąk, precyzja ruchów rąk, sprawność nóg, koordynacja wzrokowo-ruchowa itp.).
Stanowisko pracy	Jest to miejsce pracy w strukturze organizacyjnej, np. przedsiębiorstwa, instytucji, organizacji, w ramach którego pracownik wykonuje zadania zawodowe stale lub okresowo. Do prawidłowego wykonywania zadań na danym stanowisku pracy konieczne jest posiadanie wiedzy, umiejętności oraz kompetencji społecznych właściwych dla kompetencji zawodowych wyodrębnionych w zawodzie.
Tytuł zawodowy	Jest przyznawany osobie, która udowodniła, że posiada określony zasób wiedzy i umiejętności potrzebny do wykonywania danego zawodu. W niektórych grupach zawodowych (technicy, lekarze, rzemieślnicy) istnieją ustawowo zadekretowane nazwy i hierarchie tych tytułów, podczas gdy w innych nie ma takich systemów. Przykładowo tytuły zawodowe uzyskiwane w szkołach i placówkach oświaty to: robotnik wykwalifikowany i technik, w rzemiośle: uczeń, czeladnik, mistrz, w kulturze fizycznej: trener, instruktor, menedżer sportu.

Umiejętności	Jest to przyswojona w procesie uczenia się zdolność do wykonywania zadań i rozwiązywania problemów właściwych dla dziedziny uczenia się lub działalności zawodowej.
Uprawnienia zawodowe	Oznaczają posiadanie prawa do wykonywania czynności zawodowych (zawodu), do których dostęp jest ograniczony poprzez przepisy prawne przewidujące konieczność posiadania odpowiedniego wykształcenia, spełnienia wymagań kwalifikacyjnych lub innych dodatkowych wymagań.
Uczenie się nieformalne	Uzyskiwanie efektów uczenia się poprzez różnego rodzaju aktywność poza edukacją formalną i edukacją pozaformalną, w tym poprzez samouczenie się i doświadczenie uzyskane w pracy.
Walidacja	Oznacza sprawdzenie czy osoba ubiegająca się o nadanie określonej kwalifikacji, niezależnie od sposobu uczenia się (edukacja formalna, pozaformalna i uczenie się nieformalne) tej osoby, osiągnęła wyodrębnioną część lub całość efektów uczenia się wymaganych dla tej kwalifikacji.
Wiedza	Jest to zbiór opisów obiektów i faktów, zasad, teorii oraz praktyk przyswojonych w procesie uczenia się, odnoszących się do dziedziny uczenia się lub działalności zawodowej.
Wykształcenie	Oznacza rezultat procesu kształcenia w zakresie ogólnym i specjalistycznym charakteryzowany na podstawie: <ul style="list-style-type: none"> – poziomu wykształcenia odpowiadającego poziomowi ukończonej szkoły (np. wykształcenie: podstawowe, gimnazjalne, ponadpodstawowe, ponadgimnazjalne, czeladnicze, policealne, wyższe (pierwszy, drugi i trzeci stopień), – profilu wykształcenia (ukończonej szkoły) lub dziedziny wykształcenia (kierunek lub kierunek i specjalność ukończonej szkoły wyższej lub wyższej szkoły zawodowej).
Zadanie zawodowe	Jest to logiczny wycinek lub etap pracy w ramach zawodu o wyraźnie określonym początku i końcu wykonywany na stanowisku pracy. Na zadanie zawodowe składa się układ czynności zawodowych powiązanych jednym celem, kończący się określonym wytworem, usługą lub istotną decyzją. W wyniku podziału pracy każdy zawód różni się wykonywanymi zadaniami, na które składają się czynności zawodowe.
Zawód	Jest to zbiór zadań zawodowych wyodrębnionych w wyniku społecznego podziału pracy, wykonywanych przez poszczególne osoby i wymagających odpowiednich kwalifikacji i kompetencji (wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych), zdobytych w wyniku kształcenia lub praktyki. Wykonywanie zawodu stanowi źródło utrzymania.
Zintegrowany System Kwalifikacji (ZSK)	Wyodrębniona część Krajowego Systemu Kwalifikacji, w której obowiązują określone w ustawie standardy opisywania kwalifikacji oraz przypisywania poziomu Polskiej Ramy Kwalifikacji do kwalifikacji, zasady włączania kwalifikacji do Zintegrowanego Systemu Kwalifikacji i ich ewidencjonowania w Zintegrowanym Rejestrze Kwalifikacji (ZRK), a także zasady i standardy certyfikowania kwalifikacji oraz zapewniania jakości nadawania kwalifikacji. Informacje o ZSK są dostępne pod adresem: https://www.kwalifikacje.gov.pl
Zintegrowany Rejestr Kwalifikacji (ZRK)	Rejestr publiczny prowadzony w systemie teleinformatycznym ewidencjonujący kwalifikacje włączone do Zintegrowanego Systemu Kwalifikacji. Informacje o ZRK są dostępne pod adresem: https://rejestr.kwalifikacje.gov.pl

7.2. Definicje związane z wykonywaniem zawodu (branżowe)

Lp.	Nazwa pojęcia	Definicja	Źródło
1	Analizator spalin	Przyrząd pomiarowy przeznaczony do pomiaru zawartości następujących składników gazowych: tlenku węgla (CO), dwutlenku węgla (CO ₂), węglowodorów (HC), tlenu (O ₂) w spalinach.	Rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 7 grudnia 2007 r. w sprawie wymagań, którym powinny odpowiadać analizatory spalin samochodowych oraz szczegółowego zakresu sprawżeń wykonywanych podczas prawnej kontroli metrologicznej tych przyrządów pomiarowych http://prawo.sejm.gov.pl/isap.nsf/DocDetails.xsp?id=WDU20072411765 [dostęp: 31.03.2019]

2	Dymomierz	Przyrząd pomiarowy przeznaczony do pomiaru zawartości sadzy w spalinach silników Diesla.	Definicja opracowana przez zespół ekspercki na podstawie: Dąbrowski M., Kowalczyk S.: Pracownia diagnostyki pojazdów samochodowych. WSiP, Warszawa 2011
3	Gwintownik	Narzędzie służące do nacinania gwintów wewnętrznych.	Definicja opracowana przez zespół ekspercki na podstawie: Olszak W.: Obróbka skrawaniem. Wyd. 2. PWN, Warszawa 2019
4	Instalacja nawiewna	System wentylacji, w którym dostarczanie powietrza odbywa się w sposób mechaniczny (z wykorzystaniem wentylatorów).	Definicja opracowana przez zespół ekspercki na podstawie: https://www.hvacr.pl/wentylacja-klimatyzacja-definicje-314 [dostęp: 31.03.2019]
5	Instalacja wyciągowa	System wentylacji, w którym powietrze dostarczane jest w sposób naturalny, a mechanicznie (z wykorzystaniem wentylatorów) wspomagane jest jego usuwanie. Wykorzystywana m.in. do usuwania spalin z pomieszczeń, w których obsługiwane lub naprawiane są pojazdy.	Definicja opracowana przez zespół ekspercki na podstawie: https://www.hvacr.pl/wentylacja-klimatyzacja-definicje-314 [dostęp: 31.03.2019]
6	Kanał naprawczy	Miejsce w warsztacie naprawczym, poniżej poziomu podłogi, o odpowiedniej głębokości, szerokości i długości, umożliwiające obsługę i naprawę podzespołów i zespołów podwozi pojazdów samochodowych w pozycji stojącej.	Definicja opracowana przez zespół ekspercki na podstawie: Dąbrowski M., Kowalczyk S.: Pracownia diagnostyki pojazdów samochodowych. WSiP, Warszawa 2011
7	Klucz dynamometryczny	Klucz przeznaczony do dokręcania śrub lub nakrętek z określonym momentem siły.	Definicja opracowana przez zespół ekspercki na podstawie: Dąbrowski M., Kowalczyk S.: Pracownia diagnostyki pojazdów samochodowych. WSiP, Warszawa 2011
8	Konserwacja	Zabiegi mające na celu usunięcie zanieczyszczeń z elementów, a następnie nałożenie na oczyszczone powierzchnie warstw ochronnych.	Definicja opracowana przez zespół ekspercki na podstawie: Legutko S.: Podstawy eksploatacji maszyn i urządzeń. WSiP, Warszawa 2007
9	Materiały konstrukcyjne	Materiały wykorzystywane do budowy urządzeń i maszyn. Zaliczamy do nich metale, stopy metali, ceramikę, kompozyty, polimery.	Definicja opracowana przez zespół ekspercki na podstawie: Talega J., Torzewski J., Grzelak K.: Podstawy konstrukcji maszyn. Wyd. 3. WSiP, Warszawa 2017
10	Mikrometr	Przyrząd pomiarowy służący do mierzenia wymiarów geometrycznych z dokładnością rzędu 0,01 mm.	Definicja opracowana przez zespół ekspercki na podstawie: Talega J., Torzewski J., Grzelak K.: Podstawy konstrukcji maszyn. Wyd. 3. WSiP, Warszawa 2017
11	Narzynka	Narzędzie skrawające służące do nacinania gwintów zewnętrznych.	Definicja opracowana przez zespół ekspercki na podstawie: Olszak W.: Obróbka skrawaniem. Wyd. 2. PWN, Warszawa 2019

12	On Board Diagnostic/European On Board Diagnostic (OBDII/EOBD)	System diagnostyki pokładowej pojazdu. Jest to diagnostyka prowadzona przez sterownik silnika, który kontroluje działanie poszczególnych elementów i podzespołów odpowiedzialnych za prawidłowy stan działania pojazdu, a pojawiające się usterki są rozpoznawane i zapisywane w pamięci jako błędy i sygnalizowane w odpowiedni sposób np. za pośrednictwem lampki kontrolnej.	Definicja opracowana przez zespół ekspercki na podstawie: https://www.motofakty.pl/art ykul/co-to-jest-obd-i-obd-ii-i-eobd.html [dostęp: 31.03.2019]
13	Ocena wizualna	Sposób określenia stanu technicznego (wgnieceń, otarć, zniekształceń, wycieków płynów, uszkodzeń ogumienia, pęknięć szkła) na podstawie obserwacji wzrokowej.	Definicja opracowana przez zespół ekspercki na podstawie: Dąbrowski M., Kowalczyk S.: Pracownia diagnostyki pojazdów samochodowych. WSiP, Warszawa 2011
14	Pierścień osadczy	Pierścień Segera (Seegera) - element służący do zabezpieczenia przed przesunięciem części maszyn (takich jak łożyska, tuleje, tarcze, koła zębate) zamontowanych na wałach i osiach lub w otworach.	Definicja opracowana przez zespół ekspercki na podstawie: Dąbrowski M., Kowalczyk S.: Pracownia diagnostyki pojazdów samochodowych. WSiP, Warszawa 2011
15	Podzespół	Zbiór części współpracujących ze sobą.	Definicja opracowana przez zespół ekspercki na podstawie: Legutko S.: Podstawy eksploatacji maszyn i urządzeń. WSiP, Warszawa 2007
16	Recykling	Wykorzystanie odpadów technologicznych i surowców wtórnych w przemyśle.	https://sjp.pwn.pl/szukaj/recykling.html [dostęp: 31.03.2019]
17	Rozruch	Uruchomienie urządzenia technicznego, maszyny.	Definicja opracowana przez zespół ekspercki na podstawie: Luft S.: Podstawy budowy silników. Wyd.3. WKŁ, Warszawa 2018
18	Samochód ciężarowy	Pojazd samochodowy przeznaczony konstrukcyjnie do przewozu ładunków.	Ustawa z dnia 20 czerwca 1997 r. Prawo o ruchu drogowym http://prawo.sejm.gov.pl/isap.nsf/DocDetails.xsp?id=WDU19970980602 [dostęp: 31.03.2019]
19	Suwmiarka	Przyrząd pomiarowy służący do wykonywania podstawowych pomiarów warsztatowych z dokładnością: 0,1 mm, 0,05 mm lub 0,02 mm.	Definicja opracowana przez zespół ekspercki na podstawie: Talega J., Torzewski J., Grzelak K.: Podstawy konstrukcji maszyn. Wyd. 3. WSiP, Warszawa 2017
20	Szczelinomierz	Przyrząd pomiarowy służący do określenia wielkości szczelin lub luzów między sąsiadującymi powierzchniami. Szczelinomierze stosuje się m.in. do regulacji luzu zaworowego silnika spalinowego oraz do pomiaru (zwykle podczas montażu) luzów między współpracującymi powierzchniami maszyn.	Definicja opracowana przez zespół ekspercki na podstawie: Dąbrowski M., Kowalczyk S.: Pracownia diagnostyki pojazdów samochodowych. WSiP, Warszawa 2011

21	Średnicówka	Przyrząd pomiarowy do wykonywania pomiarów wewnętrznych, przede wszystkim średnic otworów. W silnikach spalinowych stosuje się go do pomiaru m.in. średnicy tulei cylindrowych w celu określenia ich zużycia.	Definicja opracowana przez zespół ekspercki na podstawie: Talega J., Torzewski J., Grzelak K.: Podstawy konstrukcji maszyn. Wyd. 3. WSiP, Warszawa 2017.
22	Środki ochrony indywidualnej	Wszelkie środki noszone lub trzymane przez pracownika w celu ochrony przed jednym lub wieloma zagrożeniami związanymi z występowaniem niebezpiecznych lub szkodliwych czynników w środowisku pracy, w tym również wszelkie akcesoria i dodatki przeznaczone do tego celu.	http://www.ryzykozawodoweonline.pl/srodki-ochrony-indywidualnej-id13.html [dostęp: 31.03.2019]
23	Środki ochrony zbiorowej	Środki przeznaczone do jednoczesnej ochrony grupy ludzi, w tym i pojedynczych osób, przed niebezpiecznymi i szkodliwymi czynnikami występującymi pojedynczo lub łącznie w środowisku pracy, będące rozwiązaniami technicznymi stosowanymi w pomieszczeniach pracy, maszynach i innych urządzeniach.	Definicja opracowana przez zespół ekspercki na podstawie: Rączkowski B.: BHP w praktyce. Wyd. 17. ODDK, Gdańsk 2018
24	Tester diagnostyczny	Urządzenie do badania i regulacji podstawowych parametrów pracy silników spalinowych oraz układów elektrycznych i elektronicznych samochodów ciężarowych.	Definicja opracowana przez zespół ekspercki na podstawie: Dąbrowski M., Kowalczyk S.: Pracownia diagnostyki pojazdów samochodowych. WSiP, Warszawa 2011
25	Układ	Połączone ze sobą podzespoły i zespoły, które dają się wyodrębnić z całości urządzenia lub maszyny i spełniają określone funkcje.	Definicja opracowana przez zespół ekspercki na podstawie: Legutko S.: Podstawy eksploatacji maszyn i urządzeń. WSiP, Warszawa 2007
26	Wkrętak giętki	Narzędzie szczególnie przydatne do pracy w trudno dostępnych miejscach posiada giętkie połączenie końcówki z rączką. Może współpracować z różnego rodzaju końcówkami.	Definicja opracowana przez zespół ekspercki na podstawie: Dąbrowski M., Kowalczyk S.: Pracownia diagnostyki pojazdów samochodowych. WSiP, Warszawa 2011
27	Zamienniki części	Części zamienne nowe, nieoryginalne, o jakości porównywalnej do oryginału, objęte gwarancją producenta.	Definicja opracowana przez zespół ekspercki na podstawie: Dąbrowski M., Kowalczyk S.: Pracownia diagnostyki pojazdów samochodowych. WSiP, Warszawa 2011
28	Zawiesie	Urządzenie będące wyposażeniem urządzenia dźwigowego żurawia służące do zawieszania, obwiązywania lub podtrzymywania podnoszonego ładunku.	Definicja opracowana przez zespół ekspercki na podstawie: http://www.porozumieniedlabezpieczenstwa.pl/doc/188/Standardy%20BHP%20-%20%20Zawiesia.pdf [dostęp 31.03.2019]
29	Zespół	Połączone ze sobą podzespoły, które dają się wyodrębnić z całości urządzenia lub maszyny i spełniają określone funkcje.	Definicja opracowana przez zespół ekspercki na podstawie: Legutko S.: Podstawy eksploatacji maszyn i urządzeń. WSiP, Warszawa 2007

ZASTOSOWANIE INFORMACJI O ZAWODACH

Wsparcie dla pracowników i klientów instytucji rynku pracy w zakresie:

- skutecznego podejmowania decyzji dotyczących wyboru zawodu, pracy/zatrudnienia,
- nabywania nowych lub rozszerzania już posiadanych kompetencji zawodowych,
- zmiany kwalifikacji zawodowych zgodnie z potrzebami rynku pracy,
- dopasowywania treści szkoleń kontraktowanych przez urzędy pracy do potrzeb rynku pracy.

Wsparcie dla różnych grup interesariuszy w zakresie:

- poradnictwa i doradztwa zawodowego,
- tworzenia i aktualizacji ofert szkoleniowych dla rynku pracy,
- dostosowania oferty kształcenia zawodowego do wymagań rynku pracy,
- tworzenia i aktualizacji opisów stanowisk pracy,
- przygotowania lub aktualizacji opisu kwalifikacji rynkowych wprowadzanych do Zintegrowanego Systemu Kwalifikacji.